

Посилання на статтю

Гладка О.М. Навчальні проекти та особливості їх ресурсного забезпечення/ О.М. Гладка// Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2005 - №2(14). С. 68-72. Режим доступу: <http://www.pmdp.org.ua/>

УДК 65.012

О.М. Гладка

НАВЧАЛЬНІ ПРОЕКТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Розглянуто навчальні проекти вузів та особливості їх ресурсного забезпечення. Наведено класифікатор навчальних ресурсів. Побудовано матрицю ресурсів. Рис. 2, табл. 1, дж. 8.

Ключові слова: навчальний проект, портфель проектів, навчальні ресурси, класифікатор ресурсів, матриця ресурсів.

Е.Н. Гладкая

ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ПРОЕКТЫ И ОСОБЕННОСТИ ИХ РЕСУРСНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ

Рассмотрены образовательные проекты и особенности их ресурсного обеспечения. Приведен классификатор образовательных ресурсов. Построена матрица ресурсов. Рис. 2, табл. 1, ист. 8.

O.M. Gladka

EDUCATIONAL PROJECTS AND PECULIARITIES OF THEIR RESOURCE PROVIDING

Educational projects and peculiarities of their resource providing are considered. Classification of educational resources is made. Resource matrix is shaped.

Постановка проблеми. Стан системи освіти значною мірою визначає майбутнє країни, оскільки саме освіта закладає фундамент для розвитку виробничих сил суспільства. Людський капітал – найважливіший інструмент національного багатства, і інвестиції в нього дають велику віддачу [1]. В умовах світової інформаційно-технологічної революції успішність і конкурентоспроможність країни великою мірою залежить від якості підготовки кадрів у системі вищої освіти [2]. В свою чергу якість підготовки кадрів складається з багатьох аспектів, найголовнішим з яких є забезпеченість навчального процесу відповідними ресурсами, і в першу чергу – науково-педагогічними працівниками. Які вимоги ставляться до даного виду ресурсу, як його правильно використовувати і в чому полягає його особливість? На ці та інші питання на даний момент немає конкретної відповіді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом багато уваги приділяється питанням вищої освіти, що, безумовно, пов'язане із тими змінами,

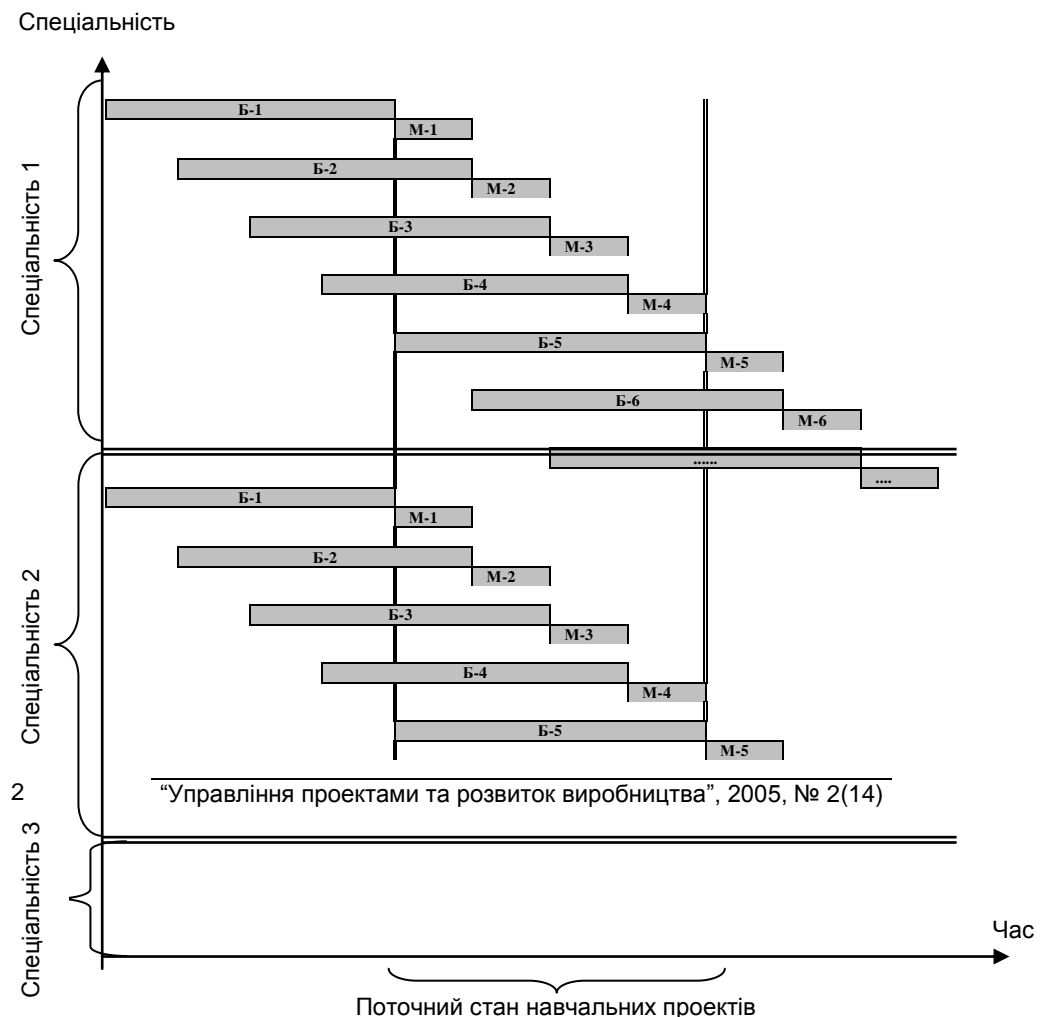
які відбуваються в цій сфері. Багато праць присвячено якості вищої освіти [1,3], розглядаються питання підвищення ефективності контролю рівня знань студентів [4] та створення баз знань вищих навчальних закладів (далі ВНЗ) [5]. Питання, пов'язані із ресурсним забезпеченням навчальних проектів ВНЗ, не розглядаються.

Метою даної статті є визначення основних ресурсів, які необхідні для забезпечення навчальних проектів ВНЗ та обмежень щодо їх використання. Складення класифікатора ресурсів навчальних проектів ВНЗ. Побудова матриці ресурсів.

Основна частина. Згідно із Законом України «Про вищу освіту» [6], основною метою діяльності вищого навчального закладу (далі ВНЗ) є забезпечення умов, необхідних для отримання особою вищої освіти, підготовка фахівців для потреб України, а одним з головних завдань ВНЗ є здійснення освітньої діяльності певного напрямку, яка забезпечує підготовку фахівців відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів і відповідає стандартам вищої освіти. ВНЗ створюються задля досягнення цієї мети і вони функціонують доти, поки Кабінетом Міністрів України не буде прийнято рішення відносно їх реорганізації або ліквідації [6]. Сучасний погляд на управління проектами як комплекс знань та інструментів дозволяє ефективно вирішувати різномасштабні завдання розвитку різних організацій, в тому числі і вищих навчальних закладів. Розглянемо освітню діяльність ВНЗ як сукупність проектів (рис. 1).

Як і будь-які інші, навчальні проекти характеризуються рядом ознак, а саме [7]:

- націленістю на досягнення конкретних цілей, певних результатів;
- скоординованістю виконання числених взаємопов'язаних дій;
- обмеженою тривалістю у часі, з певним початком і кінцем.

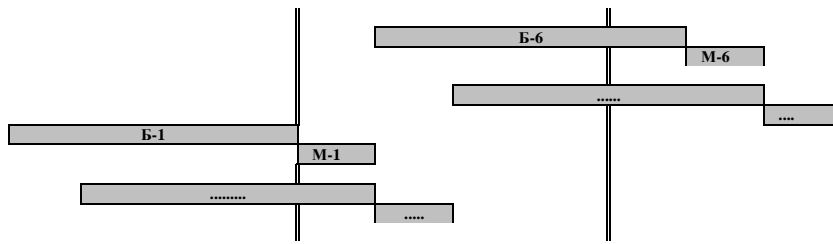

Рис. 1. Портфель проектів ВНЗ

Б-і – навчальний проект освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр” і-того набору,
 М-і – навчальний проект освітньо-кваліфікаційного рівня „магістр” і-того набору
 $i \in (1.. n)$, де n – n -тий набір.

Згідно з навчальним планом, весь проект поділяється на три цикли: цикл гуманітарної підготовки; цикл загальноосвітньої підготовки; цикл професійно-орієнтованої підготовки. Кожен з трьох циклів в свою чергу поділяється на певну кількість дисциплін (або модулів).

Для виконання навчального проекту необхідні різноманітні ресурси: люди, знання, досвід, інструменти та техніка, технології тощо. Для визначення потреби у ресурсах портфелю проектів необхідно здійснити ресурсне планування для кожного з проектів.

Усі навчальні проекти можна розглядати у певному часовому відрізку – навчальний рік (або семестр). Потрібність проекту у ресурсах визначається через потрібність у ресурсах окремих робіт проекту. Робота по проекту – це окрема навчальна дисципліна (або модуль), визначена у навчальному плані. Для викладання окремої дисципліни потрібен, як було зазначено раніше, такий специфічний ресурс, як викладач (чі). Особливість цього ресурсу полягає в тому, що даний ресурс не закупається, а формується з тієї сукупності ресурсів, які є в наявності у ВНЗ на певний момент часу.

Планування потреб у ресурсах здійснюється на підставі [7]:

- визначення змісту проекту (навчального плану);
- розробки WBS проекту;
- досвіду раніше реалізованих проектів (навчальне навантаження за минулий рік);
- нормативної та/або проектної документації (норми навантаження викладачів, навчальний план);
- перелік існуючих в організації ресурсів (перелік штатних викладачів ВНЗ);
- політики стосовно добору персоналу, закупівлі матеріалів тощо.

При плануванні ресурсів необхідно враховувати, як і коли вони будуть затребувані відповідно до часового графіка, а також обмеження на ресурси [8]. Для даного виду ресурсу можна визначити наступні обмеження:

основні: освіта; кваліфікація; додаткові знання, уміння, навички (сертифікати, тренінги, семінари, володіння сучасними засобами навчання); досвід; часова доступність; норми завантаження на одного викладача відповідно до посади; підвищення кваліфікації; методичні здобуття;

додаткові: бажання; психофізіологічні особливості.

Необхідно, враховуючи вищенаведені обмеження, належним чином розподілити цей специфічний ресурс між проектами, що формують портфель проектів ВНЗ. Для цього необхідно ввести поняття класифікатора ресурсів.

Класифікатор призначений для забезпечення достовірності, співставлення та автоматичної обробки інформації при ресурсному плануванні навчальних проектів. Класифікатор являє собою систематизований звід кодів і найменувань навчальних ресурсів. Шифр класифікатору містить шестизначний код, який має наступний вигляд (рис. 2).

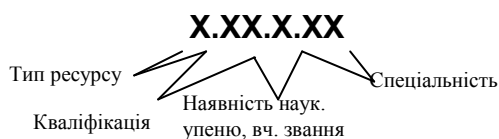

Рис. 2. Класифікатор ресурсів ВНЗ для забезпечення портфелю навчальних проектів

Перший знак коду – це тип ресурсу (в даному випадку це – Т, тобто трудовий ресурс). Наступні дві цифри коду класифікатору визначають кваліфікацію, яку отримала особа згідно диплому про вищу освіту (приймає значення від 01 до 99). Четверта цифра коду свідчить про наявність в особи наукового ступеня та вченого звання (0 – без ступеня; 1 – кандидат наук; 2 – кандидат наук, доцент; 3 – доктор наук; 4 – доктор наук, професор). Останні дві цифри – це спеціальність, за якою отримано науковий ступень (приймає значення від 01 до 99).

Згідно з класифікатором потрібно всі ресурси, які є у ВНЗ, ідентифікувати та відповідно до вищенаведеної структури проекту можна побудувати матрицю ресурсів (табл. 1). Завдяки такому представленню ресурсів у керівників навчальних проектів є можливість чітко визначити:

- які ресурси є в наявності у ВНЗ;
- завантаженість кожного з ресурсів відповідно до встановлених обмежень щодо використання окремого виду ресурсів (згідно класифікатору);
- ресурси, які вже задіяні і які необхідно залучити;
- конфліктів ресурсів.

Таблиця 1

Матриця ресурсів навчального проекту ВНЗ

Шифр	Найменування ресурсу	Завантаженість	Цикл гуманітарної підготовки			Цикл загальноосвітньої підготовки			Цикл професійно-орієнтованої підготовки		
			дисципліна 1	дисципліна 2	...	дисципліна 1	дисципліна 2	...	дисципліна 1	дисципліна 2	...
X.XX.X.XX	ПІБ	X	.+			.+			.+		
...									
Загальне навантаження ВНЗ											

Оскільки на сьогоднішній день у ВНЗ більша кількість процесів, пов'язаних із ресурсним плануванням у навчальних проектах, не формалізовані, вважається, що матриця ресурсів в майбутньому стане ефективним інструментом для

ресурсного планування таких проектів, що належним чином відіб'ється на якості навчальних проектів та вищій освіті в цілому.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. За результатами проведеного дослідження можна зробити такі висновки.

1. Визначено, що останнім часом багато уваги приділяється різним аспектам розвитку вищої освіти, але питання, пов'язані із ресурсним забезпеченням навчальних проектів ВНЗ, не розглядаються.

2. Зазначено, що сучасний погляд на управління проектами як комплекс знань та інструментів дозволяє ефективно вирішувати різномасштабні завдання розвитку різних організацій, в тому числі і ВНЗ.

3. Визначено основні ресурси, необхідні для забезпечення навчальних проектів ВНЗ, та обмеження щодо їх використання.

4. Складено класифікатор ресурсів навчальних проектів ВНЗ.

5. Побудовано матрицю ресурсів.

Перспективами подальших досліджень мають стати:

– вдосконалення запропонованої в роботі матриці ресурсів з метою урахування всіх можливих видів навчального навантаження;

– аналіз існуючих програмних продуктів з управління проектами з метою дослідження такої складової, як ресурсне забезпечення;

– визначення необхідних перебудов для надання можливості використання спеціалізованих програмних продуктів для планування та управління навчальними проектами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беляева М. Проблемы качества образования в условиях реформы высшей школы // Стандарты и качество. – № 4. – 2002. – С. 20.
2. Соскін О. Трансформація системи вищої освіти в контексті європейської інтеграції України // <http://maidan.org.ua/static/mai/1118468478.html>. – 20.06.05 р.
3. Проблемы и опыт обеспечения качества в производстве и образовании: Научные труды / Под общ. ред. проф. Н.Н. Фролова, проф. В.Б. Протасьева. – Тула, 15-17 февраля, 2001 г. – 297 с.
4. Польшаков В.І., Косой В.Є. Проект підвищення ефективності контролю рівня знань студентів вищих навчальних закладів // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2004. – № 1(9). – С. 72-79.
5. Асина Н.С. Проекты создания интеллектуального капитала и конкурентоспособность высших учебных заведений // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2004. – № 2(10). – С. 86-90.
6. Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 № 2984-III. – <http://zakon.rada.gov.ua/>.
7. Мазур І.І., Шапиро В.Д., Ольдерогге Н.Г. Управление проектами: Уч. пособие для вузов. – М.: ЗАО «Изд. «Экономика», 2001. – 574 с.
8. ISO 10006:1997 (E): Менеджмент качества. Руководство качеством при управлении проектами. – Перевод с англ. языка. – М., 2001. – 39 с.

Стаття надійшла до редакції 24.05.2005 р.